

Българската селска кжща презъ срѣднитѣ вѣкове до завладяването на България отъ турцитѣ.

За времето отъ основаването на българското царство до падането на сжщото подъ турското владичество, сведенията за бъл. селска кжща сж толкова оскждни, че по тѣхъ нищо неможе да се заключи. Известна представа за нея се дава съ оскжднитѣ сведения въ шестоднева на Иоанъ Екзархъ и въ нѣкои хрисовули на българскитѣ царе. Тѣзи сведения се допълватъ отъ общата картина на старобългарското общество и социално положение, което българскиятъ селенинъ е ималъ въ него, презъ тоя периодъ отъ време който обема три подпериода: първото царство отъ 679 до 1018, византийското владичество отъ 1018 до 1186 и второто царство отъ 1186 до 1396 г.

Споредъ проф. Н. П. Благоевъ, населението на старобългарската държава се е дѣлило на зависими, които сж били „роби“ и „отроци“, и свободни или независимъ: „себри“, наречени още „смръди“, боляри и свѣщеници. Това което представлява предметъ на въпроса, който ни интересува, е оня общественъ слой въ старобългарското общество, който се разбира подъ наименованието „себри“ или „смръди“. Това е било народната маса, която е обитавала селата и градоветѣ на стара България и сж били нападателната и отбранителната сила на държавата. Въ социално отношение тѣ не били съ равни права съ привилгированитѣ класи на боляритѣ и духовенството, но сжщевременно строго се отличавали и отъ несвободнитѣ, понеже били свободни и правосвободни хора. Когато Славянитѣ се поселили на полуострова, разлика между масата не е имало, а такова се създава съ постепеното влияние на Византия върху българската държава. И започвайки отъ втората половина на първото царство, продължавайки презъ византийското владичество, това влияние е било особено силно до като въ края на второто царство това класово диференциране напълно се очертава. Себритѣ, споредъ начина на живота имъ, занаята, мѣстожителството и материалното имъ и социално положение, се делили на петъ класа: населници или ратаи, свободни, про- ниярски люди, църковни люди и граждани.

Ратаи. — Ратаи сж били ония себри които не сж имали земя и собствени недвижими имоти и които сж работили въ монастирскитѣ и болярски имоти. Сжщитѣ сж били известни и съ името „парици“. Тѣ